

OPRÁVNĚNÍ A POVINNOSTI PRACOVNÍKŮ PŘI VÝKONU SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ DLE ZÁKONA 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Terénní sociální pracovníci

Dle § 10, odst. 3 písmena a, b zákona jsou povinni sledovat nepříznivé vlivy působící na děti a zjišťovat příčiny jejich vzniku a činit opatření k jejich odstranění

Dle § 10, odst. 3 písmena c, d, e zákona jsou povinni pravidelně vyhodnocovat situaci dítěte a jeho rodiny a ve spolupráci s rodiči, jinými osobami zodpovědnými za výchovu dítěte a dalšími přízvanými osobami zpracovat individuální plán ochrany dítěte a pořádat případové konference

Dle § 12 zákona mohou uložit rodičům povinnost využít odbornou poradenskou pomoc, jsou povinni poskytnout rodiči pomoc po umístění dítěte do zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Dle § 13, odst. 1 písmena a, b, c, d zákona mohou napomenout dítě, rodiče, jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, popřípadě toho kdo narušuje řádnou péči o dítě. Dále mohou stanovit nad dítětem dohled a provádět jej. Můžou uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte omezení bránící působení škodlivých vlivů na výchovu dítěte či jim uložit povinnost využít odbornou poradenskou pomoc či povinnost účastnit se prvního setkání s mediátorem

Dle § 14, odst. 1 zákona podávají návrhy soudu ve věcech péče o nezletilé

Dle § 16 zákona podávají návrhy soudu na vydání předběžného opatření

Dle § 17 zákona vykonávají funkci opatrovníka a poručníka dle zvláštních právních předpisů

Dle § 19, odst. 4 zákona sledují vývoj dětí, které byly svěřeny do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte a vývoj dětí v předpěstounské péči. Přitom jsou povinni navštěvovat rodinu, kde dítě žije, popřípadě jiné prostředí, kde se dítě zdržuje, nejméně 1x za 3 měsíce v období prvních 6 měsíců péče nahrazující péči rodičů a předpěstounské péče, a poté v souladu se zájmy dítěte podle potřeby, nejméně však 1x za 6 měsíců

Dle § 29, odst. 2 a 3 zákona jsou povinni nejméně 1x za 3 měsíce navštívit dítě, kterému byla nařízena ústavní výchova nebo ochranná výchova a nejméně 1x za 3 měsíce navštívit rodiče uvedeného dítěte, navštívit bezodkladně dítě uvedené v § 10a odst. 1 zákona, které matka po narození opustila a zanechala ve zdravotnickém zařízení. Jsou oprávněni hovořit s dítětem bez přítomnosti dalších osob, zejména zaměstnanců ústavního zařízení a mají právo nahlížet do dokumentace, kterou ústavní zařízení o dítěti vede

Dle § 34, odst. 2, písmena b, c zákona se vyjadřují, zda je ve prospěch dítěte, aby o něj odsouzená nebo obviněná žena ve věznici pečovala, a k prodloužení doby přerušení výkonu trestu odnětí svobody odsouzené ženě, je-li důvodem návštěva dítěte

Dle § 34, odst. 3, 4 zákona jsou povinni alespoň 1x za 3 měsíce navštívit dítě, o něž ve věznici pečuje odsouzená žena. Při návštěvě ve věznici jsou oprávněni nahlížet do dokumentace vztahující se k dítěti, o něž ve věznici pečuje odsouzená nebo obviněná žena a k péči této ženy o dítě

Dle § 36, odst. 2 zákona jsou povinni učinit opatření potřebná pro převzetí dítěte bez doprovodu z cizího státu a současně sdělit zastupitelskému úřadu, kým bude dítě na

území ČR při návratu převzato, mohou se též dohodnout, že dítě bude převzato v cizině

Dle § 37, odst. 2 zákona jsou povinni učinit nezbytná opatření směřující k ochraně dítěte, které nemá na území ČR povolen trvalý pobyt, uvědomit o této skutečnosti zastupitelský úřad státu, jehož je dítě občanem a projednat s ním způsob spojení dítěte s rodiči nebo jinými osobami za dítě odpovědnými

Dle § 42 odst. 2 písmena b zákona zajišťují umístění dítěte do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Dle § 42 odst. 7 písmena a zákona jsou povinni navštívit dítě umístěné v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě rozhodnutí soudu podle potřeby, nejméně jednou za 3 měsíce

Dle § 52 odst. 1 zákona jsou oprávněni navštěvovat dítě a rodinu, ve které žije, v obydlí a zjišťovat v místě bydliště, ve škole, školském zařízení, v zaměstnání, ve zdravotnickém zařízení nebo v jiném prostředí, kde se dítě zdržuje, jak rodiče nebo osoby odpovědné za výchovu dítěte o dítě pečují, v jakých sociálních podmínkách dítě žije a jaké má dítě chování

Dle § 52, odst. 2 zákona jsou oprávněni pořídít obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy dítěte a prostředí, v němž se dítě zdržuje, je-li to třeba pro účely ochrany práv dítěte.

Pracovníci náhradní rodinné péče

Dle § 10, odst. 3 písmena a, b zákona jsou povinni sledovat nepříznivé vlivy působící na děti a zjišťovat příčiny jejich vzniku a činit opatření k jejich odstranění

Dle § 10, odst. 3 písmena c, d, e zákona jsou povinni pravidelně vyhodnocovat situaci dítěte a jeho rodiny a ve spolupráci s rodiči, jinými osobami zodpovědnými za výchovu dítěte a dalšími přízvanými osobami zpracovat individuální plán ochrany dítěte a pořádat případové konference

Dle § 12 zákona mohou uložit rodičům povinnost využít odbornou poradenskou pomoc, jsou povinni poskytnout rodiči pomoc po umístění dítěte do zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Dle § 13, odst. 1 písmena a, b, c, d zákona mohou napomenout dítě, rodiče, jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, popřípadě toho kdo narušuje řádnou péči o dítě. Dále mohou stanovit nad dítětem dohled a provádět jej. Můžou uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte omezení bránící působení škodlivých vlivů na výchovu dítěte či jim uložit povinnost využít odbornou poradenskou pomoc či povinnost účastnit se prvního setkání s mediátorem

Dle § 14, odst. 1 zákona podávají návrhy soudu ve věcech péče o nezletilé

Dle § 16 zákona podávají návrhy soudu na vydání předběžného opatření

Dle § 17 zákona vykonávají funkci opatrovníka a poručníka dle zvláštních právních předpisů

Dle § 19 odst. 1 písmena d zákona vykonávají dohled nad úspěšností osvojení a podávají soudu zprávy o průběhu dohledu

Dle § 19 odst. 3 zákona mohou kdykoliv v době, po kterou je dítě rozhodnutím soudu předáno do péče osvojitele, do péče před osvojením, nebo do předpěstounské péče, ověřit, zda nedošlo ke změně skutečností rozhodných pro osvojení dítěte nebo pro svěřeni dítěte do pěstounské péče

Dle § 19, odst. 4 zákona sledují vývoj dětí, které byly svěřeny do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte a vývoj dětí v předpěstounské péči. Přitom jsou povinni

navštěvovat rodinu, kde dítě žije, popřípadě jiné prostředí, kde se dítě zdržuje, nejméně 1x za 3 měsíce v období prvních 6 měsíců péče nahrazující péči rodičů a předpěstounské péče, a poté v souladu se zájmy dítěte podle potřeby, nejméně však 1x za 6 měsíců

Dle § 21, odst. 1 zákona vyhledávají děti, kterým je třeba zajistit péči v náhradním rodinném prostředí formou pěstounské péče nebo osvojení a vyhledávají fyzické osoby vhodné stát se osvojiteli nebo pěstouny

Dle § 29, odst. 2 a 3 zákona jsou povinni nejméně 1x za 3 měsíce navštívit dítě, kterému byla nařízena ústavní výchova nebo ochranná výchova a nejméně 1x za 3 měsíce navštívit rodiče uvedeného dítěte, navštívit bezodkladně dítě uvedené v § 10a odst. 1 zákona, které matka po narození opustila a zanechala ve zdravotnickém zařízení. Jsou oprávněni hovořit s dítětem bez přítomnosti dalších osob, zejména zaměstnanců ústavního zařízení a mají právo nahlížet do dokumentace, kterou ústavní zařízení o dítěti vede

Dle § 34, odst. 3, 4 zákona jsou povinni alespoň 1x za 3 měsíce navštívit dítě, o něž ve věznici pečuje odsouzená žena. Při návštěvě ve věznici jsou oprávněni nahlížet do dokumentace vztahující se k dítěti, o něž ve věznici pečuje odsouzená nebo obviněná žena a k péči této ženy o dítě

Dle § 37, odst. 2 zákona jsou povinni učinit nezbytná opatření směřující k ochraně dítěte, které nemá na území ČR povolen trvalý pobyt, uvědomit o této skutečnosti zastupitelský úřad státu, jehož je dítě občanem a projednat s ním způsob spojení dítěte s rodiči nebo jinými osobami za dítě odpovědnými

Dle § 42 odst. 7 písmena a zákona jsou povinni navštívit dítě umístěné v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě rozhodnutí soudu podle potřeby, nejméně jednou za 3 měsíce

Dle § 47b odst. 1 zákona navrhují osobě pečující nebo osobě v evidenci uzavření dohody o výkonu pěstounské péče

Dle § 47b odst. 2 zákona upravují svým rozhodnutím podrobnosti ohledně výkonu práv a povinností tam, kde nebyla uzavřena dohoda o výkonu pěstounské péče

Dle § 47b odst. 5 zákona jsou povinni sledovat naplňování dohody o výkonu pěstounské péče, a to minimálně 1x za dva měsíce být v osobním styku s osobou pečující nebo osobou v evidenci a s dětmi svěřenými do její péče, pokud s nimi uzavřeli dohodu o výkonu pěstounské péče

Dle § 52 odst. 1 zákona jsou oprávněni navštěvovat dítě a rodinu, ve které žije, v obydlí a zjišťovat v místě bydliště, ve škole, školském zařízení, v zaměstnání, ve zdravotnickém zařízení nebo v jiném prostředí, kde se dítě zdržuje, jak rodiče nebo osoby odpovědné za výchovu dítěte o dítě pečují, v jakých sociálních podmínkách dítě žije a jaké má dítě chování

Dle § 52, odst. 2 zákona jsou oprávněni pořídit obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy dítěte a prostředí, v němž se dítě zdržuje, je-li to třeba pro účely ochrany práv dítěte.

Kurátoři pro děti a mládež

Dle § 10, odst. 3 písmena a, b zákona jsou povinni sledovat nepříznivé vlivy působící na děti a zjišťovat příčiny jejich vzniku a činit opatření k jejich odstranění

Dle § 10, odst. 3 písmena c, d, e zákona jsou povinni pravidelně vyhodnocovat situaci dítěte a jeho rodiny a ve spolupráci s rodiči, jinými osobami zodpovědnými za

výchovu dítěte a dalšími přizvanými osobami zpracovat individuální plán ochrany dítěte a pořádat případové konference

Dle § 12 zákona mohou uložit rodičům povinnost využít odbornou poradenskou pomoc, jsou povinni poskytnout rodiči pomoc po umístění dítěte do zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Dle § 13, odst. 1 písmena a, b, c, d zákona mohou napomenout dítě, rodiče, jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, popřípadě toho kdo narušuje řádnou péči o dítě. Dále mohou stanovit nad dítětem dohled a provádět jej. Můžou uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte omezení bránící působení škodlivých vlivů na výchovu dítěte či jim uložit povinnost využít odbornou poradenskou pomoc či povinnost účastnit se prvního setkání s mediátorem

Dle § 14, odst. 1 zákona podávají návrhy soudu ve věcech péče o nezletilé

Dle § 16 zákona podávají návrhy soudu na vydání předběžného opatření

Dle § 17 zákona vykonávají funkci opatrovníka a poručníka dle zvláštních právních předpisů

Dle § 19, odst. 4 zákona sledují vývoj dětí, které byly svěřeny do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte. Přitom jsou povinni navštěvovat rodinu, kde dítě žije, popřípadě jiné prostředí, kde se dítě zdržuje, nejméně 1x za 3 měsíce v období prvních 6 měsíců péče nahrazující péči rodičů, a poté v souladu se zájmy dítěte podle potřeby, nejméně však 1x za 6 měsíců

Dle § 29, odst. 2 a 3 zákona jsou povinni nejméně 1x za 3 měsíce navštívit dítě, kterému byla nařízena ústavní výchova nebo ochranná výchova a nejméně 1x za 3 měsíce navštívit rodiče uvedeného dítěte. Jsou oprávněni hovořit s dítětem bez přítomnosti dalších osob, zejména zaměstnanců ústavního zařízení a mají právo nahlížet do dokumentace, kterou ústavní zařízení o dítěti vede

Dle § 32, odst. 1 zákona zaměřují svoji pozornost na využívání volného času dětí, na děti vyhledávající styky s fyzickými osobami nebo skupinami těchto osob požívajícími alkoholické nápoje nebo návykové látky nebo páchajícími trestnou činností, sledují u dětí projevy nesnášenlivosti a násilí, věnují pozornost dětem z rodin s nízkou sociální úrovní, zabraňují pronikání nepříznivých sociálních a výchovných vlivů mezi ostatní skupiny dětí, nabízí dětem programy pro využití volného času se zřetelem k zájmům dětí a jejich možnostem, spolupracují se školami, pověřenými osobami, zájmovými sdruženími a dalšími subjekty

Dle § 32, odst. 2 zákona působí proti opakovaným poruchám v chování a jednání dětí se zvláštní pozorností věnovanou pachatelům trestné činnosti, upozorňují krajské úřady na potřebu napomáhat dětem, které ukončily školní docházku, při získávání možnosti pokračovat v další přípravě na povolání, zejména jde-li o děti propuštěné z ústavní výchovy, ochranné výchovy nebo výkonu trestu odnětí svobody, spolupracují s krajskými pobočkami Úřadu práce při zprostředkování vhodného zaměstnání pro tyto děti, usměrňují péči o tyto děti podle programů péče o problémové skupiny dětí zpracovaných státními orgány, obcemi, pověřenými osobami a dalšími právníckými a fyzickými osobami, pomáhají dětem překonat problémy, které mohou vést k negativním projevům v jejich chování

Dle § 32, odst. 3 zákona jsou v osobním styku s dítětem, jeho rodiči nebo osobami odpovědnými za jeho výchovu, volí prostředky působení na děti tak, aby účinně působily na děti podle druhu a povahy poruchy v chování dítěte a jeho sociálního postavení, řeší problémy dítěte, je-li to účelné, v prostředí, kde se dítě zpravidla zdržuje

Dle § 32, odst. 4 zákona analyzují situace v oblasti sociálně patologických jevů u dětí a mládeže a navrhují preventivní opatření, účastní se na přestupkovém řízení

vedeném proti mladistvému, trestním řízení vedeném proti mladistvému a řízení o činech jinak trestných u dětí mladších 15 let, navštěvují děti s nařízenou ústavní výchovou z důvodu závažných výchovných problémů, děti s uloženou ochrannou výchovou, děti vzatých do vazby a ve výkonu trestního opatření odnětí svobody a rovněž rodičů těchto dětí, spolupracují s příslušným střediskem Probační a mediační služby, a to zejména při zjišťování poměrů mladistvého pro účely trestního řízení a u dětí mladších 15 let pro účely řízení o činech jinak trestných, a při výkonu opatření uložených dítěti či mladistvému, pomáhají dětem s nařízenou ústavní výchovou z důvodu závažných výchovných problémů, děti s uloženou ochrannou výchovou, děti vzatých do vazby a ve výkonu trestního opatření odnětí svobody po propuštění z ochranné nebo ústavní výchovy a po propuštění z výkonu trestního opatření odnětí svobody s cílem působit k obnovení jejich narušených sociálních vztahů, jejich začlenění do rodinného a sociálního prostředí a k zamezení opakování protiprávní činnosti, zajišťují těmto dětem návaznou péči i po dosažení zletilosti, zejména dojde-li k prodloužení ústavní nebo ochranné výchovy; při zajištění návazné péče spolupracují zejména s obcemi v samostatné i přenesené působnosti, s krajskou pobočkou Úřadu práce, s poskytovateli sociálních služeb a zařízeními pro výkon ústavní a ochranné výchovy

Dle § 33 zákona se účastní trestního řízení a jsou povinni se účastnit přestupkového řízení proti mladistvému

Dle § 34, odst. 1 zákona spolupracují s věznicemi při řešení sociálních a výchovných problémů dětí

Dle § 34, odst. 2 písmena a zákona se vyjadřují k formě a obsahu přípravy dítěte na budoucí povolání zabezpečovaného věznicí

Dle § 34, odst. 3, 4 zákona jsou povinni alespoň 1x za 3 měsíce navštívit dítě, které je ve výkonu vazby nebo ve výkonu trestu odnětí svobody a projednat s ním zejména možnost zaměstnání po ukončení výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody. Při návštěvě ve věznici jsou oprávněni nahlížet do dokumentace vztahující se k přípravě odsouzeného mladistvého na budoucí povolání

Dle § 36, odst. 2 zákona jsou povinni učinit opatření potřebná pro převzetí dítěte bez doprovodu z cizího státu a současně sdělit zastupitelskému úřadu, kým bude dítě na území ČR při návratu převzato, můžou se též dohodnout, že dítě bude převzato v cizině

Dle § 37, odst. 2 zákona jsou povinni učinit nezbytná opatření směřující k ochraně dítěte, které nemá na území ČR povolen trvalý pobyt, uvědomit o této skutečnosti zastupitelský úřad státu, jehož je dítě občanem a projednat s ním způsob spojení dítěte s rodiči nebo jinými osobami za dítě odpovědnými

Dle § 42 odst. 2 písmena b zákona zajišťují umístění dítěte do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Dle § 42 odst. 7 písmena a zákona jsou povinni navštívit dítě umístěné v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě rozhodnutí soudu podle potřeby, nejméně jednou za 3 měsíce

Dle § 52 odst. 1 zákona jsou oprávněni navštěvovat dítě a rodinu, ve které žije, v obydlí a zjišťovat v místě bydliště, ve škole, školském zařízení, v zaměstnání, ve zdravotnickém zařízení nebo v jiném prostředí, kde se dítě zdržuje, jak rodiče nebo osoby odpovědné za výchovu dítěte o dítě pečují, v jakých sociálních podmínkách dítě žije a jaké má dítě chování

Dle § 52, odst. 2 zákona jsou oprávněni pořídit obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy dítěte a prostředí, v němž se dítě zdržuje, je-li to třeba pro účely ochrany práv dítěte.